מסעי

א. אויפן פסוק „וישמע הכנעני מלך ערד גו׳ " [1] וואָס שטייט נאָך דעם סיפור פון מיתת אהרן, זאָגט רש״י (אויף די ווערטער „וישמע הכנעני") : „כאן לימדך שמיתת אהרן היא ה־ שמועה, שנסתלקו ענני כבוד וכסבור שניתנה רשות להלחם בישראל".

איז אין דעם ניט מובן:

א) צוליב זיין פי׳ „כאן לימדך שמיתת אהרן היא השמועה כו׳ ", איז דאָך נוגע נאָר דער וואָרט „וישמע" לכאורה, פאַרוואָס איז רש״י מעתיק בידע ווערטער „וישמע הכנעני" ?

ב) פון דעם וואָס רש״י הויבט אָן זיין פי׳ מיט „כאן לימדך כו׳ " און ניט „שמע שמת אהרן כו׳ " [2] איז מוכח לכאורה, אַז ער איז דאָ אויסן צו מפרש זיין (ניט נאָר דעם פירוש פון „וישמע הכנעני" גופא, נאָר) אויך דעם יתור פון דעם פסוק [3] — אַז דער טעם וואָס דער פסוק חזר׳ט דאָ איבער נאַכאַמאָל דעם סיפור „וישמע הכנעני גו׳ " (הגם דאָס איז שוין דער־ציילט אין פ׳ חקת [4]) איז בכדי צו לערנען אונז „שמיתת אהרן היא ה־ שמועה".

אָבער פון דעם וואָס רש״י זאָגט שפעטער „לפיכך חזר וכתבה" (לאחרי זיין פי׳ „כאן לימדך כו׳ ") איז קענ־ טיק, אַז פריער, איינלערנענדיק זיין פירוש אויפן פסוק „וישמע הכנעני", איז ניט שווער דער „חזר וכתבה" —

[וויל וואו רש״י מיינט מיט זיין פי׳ צו פאַרענטפערן אַ געווייסע קשיא, איז אויב ער געפינט פאַר נויטיק צו אויסטייטשן אָט־די קשיא (דערפאַר וואָס זי איז ניט אויף אַזויפיל פשוט ובמילא איז מעגלעך אַז דער „בן חמש (למקרא)" זאָל זיך אַליין אויף איר ניט כאַפן), שטעלט ער די ווערטער וואָס דריקן אויס די קשיא פאַר זיין פי׳ [5] (בכדי דער תלמיד זאָל גלייך וויסן וואָס רש״י וויל באַוואָרענען מיט זיין פי׳); און אין פאַל, וואו מצד רוב פשיטות פון דער קשיא איז זי רש״י ניט מקדים, נאָר הויבט אָן גלייך מיט זיין פי׳ — דאָן טייטשט ער ניט אויס די קשיא אויך נאָכן פירוש, מיט וועלכן זי ווערט פאַר־ ענטפערט [6]] ;

נאָר נאָכדעם ווי רש״י איז מפרש „כאן לימדך כו׳ " (בכדי צו פאַרענט־ פערן אַן אַנדער שאלה, אַ שאלה פשוטה ביותר וואָס רש״י דאַרף זי גאָרניט מפרש זיין), איז ער מוסיף „לפיכך חזר וכתבה", אַז דורך זיין

1) פרשתנו לג, מ.
2) כבפ׳ חקת כא, א.
3) ומה שרש״י מעתיק רק התיבות „וישׂ־ מע הכנעני" והתיבות שלאחריהם אינו מרמז אפילו ב„וגו׳ " — אף שבא לפרש יתור כל הכתוב — הוא, כי בכל מקום כשמפרש כללות פסוק או פרשה, מעתיק הוא רק תיבות הראשונות (ראה ריש פרשתנו. ר״פ קרח. ועוד. ויתירה מזו מצינו בתחלת פי־ רושו עה״ת, שמעתיק רק תיבת בראשית — אף שמפרש שם בנוגע לכל הפרשיות שבפ׳ בראשית והפרשיות שבפ׳ שמות עד „החדש הזה לכם").
4) שם.
5) לדוגמא בפרשתנו (לג, נא) : והלא כמה כו׳.
6) לדוגמא בפרשתנו (לג, מט) : כאן למדך כו׳.

פי׳ ווערט אויך פאַרשטאַנדיק (הגם אַז אויך אַן דעם איז עס ניט קיין קשיא ממש, אַדער די קשיא איז ערשט געווארן לויט זיין פירוש) דער טעם פון „חזר וכתבה״.

דאַרף מען פאַרשטיין[7]: וואָס איז אַט־די אויבנאויפיקע ניט־גלאַטקייט אין „וישמע הכנעני״, וואָס צוליב דעם דאַרף רש״י מפרש זיין „כאן לימדך״?

ג) דער „כאן לימדך״ איז דאָך לכאורה אַ גילוי מילתא (ניט אינעם ענין פון מיתת אהרן, נאָר) אין דעם ענין „וישמע הכנעני״ — וואָס פאַר אַ שמועה עס איז געווען — האָט דאָך דער לשון אין פי׳ רש״י געדאַרפט זיין בסדר הפוך: כאן לימדך „שהּ־שמועה היא מיתת אהרן״ און ניט „שמיתת אהרן היא השמועה״?

ד) אויך אויפן פסוק „וישמע ה־כנעני״ וואָס אין פ׳ חקת[8], זאָגט רש״י „שמע שמת אהרן״ — פאַרוואָס זאָגט רש״י אין אונזער פסוק „כאן לימדך שמיתת אהרן כו׳״ (און איז נאָך מסיים „לפיכך חזר וכתבה״) בעת מען וויים עס שוין פון פ׳ חקת?

ב. מפרשים פאַרענטפערן די לעצ־טע קשיא[8]: אין פ׳ חקת, נאָך „וישמע הכנעני גו׳״, איז דער פסוק באַלד ממשיך „כי בא ישראל דרך האתרים״. דעריבער קען מען דאַרט לערנען, אַז „וישמע הכנעני״ באַציט זיך ניט צו מיתת אהרן וואָס ווערט דערציילט פריער, נאָר צום אויספיר „כי בא ישראל גו׳״[9]; משא״כ אין אונזער סדרה, וואו אין פסוק „וישמע הכנעני״ ווערט ניט דערמאָנט קיין אַנדער מאו־רע, מוז מען לערנען אַז „וישמע הכנעני״ קומט בהמשך צו מיתת אהרן. און דער טעם וואָס אויך אין פ׳ חקת זאָגט רש״י „שמע שמת אהרן״ — ווייל אַזוי איז עס געדרונגען פון אונזער פסוק.

מען קען אָבער אַזוי ניט ענטפערן. ווייל אומעטום וואו רש״י זאָגט אַ געוויסן פי׳ וואָס דעם הכרח אויף אים נעמט ער פון אַ וויטערדיקן פסוק (וועלכן דער תלמיד האָט נאָך ניט געלערנט), ווייזט ער אַן און זאָגט אַז די הוכחה צו זיין פי׳ איז פון פסוק פלוני. דאָקעגן אין פ׳ חקת זאָגט רש״י „שמע שמת אהרן כו׳״ און ברענגט ניט קיין הוכחה דערצו פון אונזער

ד) וגם: מדוע לא הוקשה לי׳ באמת, למה חזר וכתבה, והרי בכל המסעות (לבד מסע הראשון) לא נשנו המאורעות שנאמרו כבר לפנ״ז*? ושאני „ויעל אהרן הכהן אל הר ההר״ (לג, לח) שנשנה בשביל הפרטים דמיתת אהרן שלא נאמרו לפנ״ז (ראה לקמן ס״ז).

*) ומה שנאמר „ויעברו בתוך הים ה־מדברה וילכו דרך שלשת ימים״; „ובאילים שתים עשרה עינות מים ושבעים תמרים״ (לג, ח־ט) — אף שכבר נאמר בפ׳ בשלח (טו, כב. כז) — הרי (א) „ויעברו . . וילכו גו׳״ הוא (חלק ו)פרט ב„ויסעו מפי החירות גו׳״ (שלכן: א) נאמר כאן „דרך שלשת ימים״. ב) לא נאמר „ולא מצאו מים״). וגם „ובאילים שתים עשרה עינות מים גו׳״ הוא תיאור המקום (אילים) שבאו לשם, ולא מאורע (וגם — ה״ז הקדמה וטעם למה „ויחנו שם״). ב) (אפילו את״ל שאין חילוק בזה) ה״ז ענין קצר הבא דרך אגב, וא״ז דומה ל„וישמע הכנעני״ שכל הפסוק נאמר כבר לפנ״ז. (ועפ״ז (שאין להקשות מהבא דרך אגב) יתורץ גם מ״ש „ויעל אהרן הכהן אל הר ההר ע״פ ה׳ וימת שם״ — אף שה״י יכול לומר „שם מת אהרן על פי ה׳״).

8) גו״א, ש״ח ומשכיל לדוד כאן. ברא״ם כאן תירץ באו״א, אבל (נוסף על מה ש־הקשה עליו במשכיל לדוד) הקושיא שבפנים היא גם לפירוש הרא״ם.

9) כפירוש התוס׳ ד״ה וישמע הכנעני (ר״ה ג, א).

פסוק, איז דערפון משמע[10] אַז דער פֵּירוש איז מוכח פון יענעם פסוק גופא[11] — און ווײַבאַלד אַזוי, איז הדרא קושיא לדוכתה: ווי אַזוי זאָגט רש"י דאָ אַז „כאן לימדך כו' "?

ג. והביאור בזה: אַט־דעם אויפטו וואָס מען לערנט אַרויס פון אונזער פסוק — כאן לימדך — איז רש"י גופא מבאר מיט זײַן לשון „שמיתת אהרן היא השמועה שנסתלקו ענני כבוד כו' ":

אין פ' חקת זאָגט רש"י „שמע שמת אהרן ונסתלקו ענני כבוד", אַז ער האָט געהערט וועגן מיתת אהרן און אויך[12] אַז „נסתלקו ענני כבוד". אָבער אין אונזער פסוק זאָגט ער דעם לשון „שמיתת אהרן היא השמועה" (אַז דער מאורע פון מיתת אהרן איז דאָס די — איינציקע — שמועה), נאָר דערנאָך איז רש"י מוסיף (ניט אַלס צוגאָב־פֵּרט אין „וישמע הכנעני", נאָר) אַלס ביאור: „שנסתלקו ענני כבוד" — דאָס וואָס די שמועה שמת אהרן האָט אים דערוועקט צו מלחמה האָבן בישראל, איז עס געווען דערפאַר וואָס בשעת מיתת אהרן זײַנען נסתלק געווארן די ענני כבוד און ער האָט דעריבער געדעכטט אַז „ניתנה רשות להלחם בישראל"[13].

ס'בלייבט אָבער ניט פאַרשטאַנדיק: אויך אין פ' חקת ווערט אין חומש[14] ניט דערציילט אַז בעת מיתת אהרן זײַנען נסתלק געווארן די ענני כבוד. פאַר־וואָס־זשע זאָל מען אָננעמען אַז „וישמע הכנעני" דאַרף מיינט די שמועה „שמת אהרן ונסתלקו ענני כבוד", און אין אונזער פסוק — „שמיתת אהרן היא השמועה"[15]?

ד. נאָך אַ שינוי אין פרש"י פון אונזער פסוק לגבי זײַן פֵּירוש אין פ' חקת: אין פ' חקת איז ער מוסיף „ועמלק מעולם רצועה מרדות לישראל מזומן בכל עת לפורעניות" און בפי־רושו אויף אונזער פסוק איז אָט־דער גאַנצער ענין ניטאָ; דאָקעגן גיט ער דאָ צו אַן אַנדער ענין (וואָס ער לאָזט אויס אין פ' חקת): „וכסבור שניתנה רשות להלחם בישראל".

בנוגע צו דעם וואָס אין אונזער פסוק דערמאָנט ער ניט אַז „עמלק מעולם רצועה מרדות כו' ", קען מען

---

10) ראה תוס' שם „ורש"י לא דק בפי' החומש", שמזה מוכח שהתוס' מפרשים כוונת רש"י כבפנים.

11) ראית רש"י על זה — וכן עוד כו"כ דיוקים בפרש"י שם — נתבארו בארוכה בההתועדות (חלקם נדפס בלקו"ש חוקת תש"נ).

12) וראה לקמן סעיף ו' (ובהערה 15), שאדרבה: עיקר הענין הוא סילוק ענני כבוד. ו„שמת אהרן" פעל הוא לפי שעי"ז נסתלקו ענני כבוד.

13) ועפ"ז מתורצת הקושיא דלעיל הע־רה 7 — כי מכיון שגם לולי החידוש של רש"י היינו יודעים שוישמע הכנעני קאי אמיתת אהרן [אלא שהיו אומרים שהעיקר בזה הוא סילוק ענני הכבוד, ורש"י מחדש „כאן למדך שמיתת אהרן (עצמה) היא ה־שמועה"], יש לומר, שמה שנשנה „וישמע הכנעני גו'" הוא לפי שהוא פרט במיתת אהרן (ובדוגמת „ויעל גו' הר ההר" — אף ש„וישמע הכנעני" הוא פסוק שלם).

14) ואפילו בפירש"י (שם כ, כט) — הרי [נוסף שזה הובא שם רק בשם „מד־רש"] הובא זה באופן שלילי „שלא אמרו . . אלא על מדרש כו'".

15) וב' חלקים בהקושיא: א) איך מוכח מפסוק זה „שמיתת אהרן היא השמועה"? ב) מכיון שגם בפ' חקת לא נאמר שנס־תלקו ענני כבוד, הרי מוכח, שמה שמפרש רש"י שם „שמע . . ונסתלקו ענני כבוד" הוא (לא מצד משמעות הפסוקים שם, כ"א) מצד הסברא, ששמועת מיתת אהרן מצד עצמה אינה שייכת ל„וילחם בישראל", ורק לפי שעי"ז נסתלקו ענני הכבוד, וא"כ יוק־שה: איך אפשר לפרש בפסוק דידן „שמיתת אהרן היא השמועה"?

זאָגן אַז דאָס איז קיין קשיא ניט, ווייל ס׳איז ניט נויטיק דאָס צו איבער׳חזר׳ן אַ צווייטן מאָל; ס׳איז אָבער ניט מובן דער צווייטער שינוי: פֿאַרוואָס זאָגט ער דעם פרט "וכסבור שניתנה רשות כו׳" ערשט אין אונזער פסוק, און ניט[16] ביים ערשטן מאָל וואו עס שטייט "וישמע הכנעני"[17]?

מוז מען דעריבער זאָגן, אַז דער פי׳ "וכסבור שניתנה רשות להלחם בישראל" קומט בהמשך דוקא צו דעם וואָס אונזער פסוק איז מחדש "שמיתת אהרן היא השמועה", ד. ה. אין פ׳ חקת וואו "וישמע הכנעני" נעמט אין זיך אַריין אויך דעם "נסתלקו ענני כבוד", דאַרף מען דאָרט ניט אָנקומען צום ביאור "כסבור שניתנה רשות כו׳"; אָבער אין אונזער פסוק, ווי־באַלד אַז מיט "וישמע הכנעני" ווערט דאָ גענעמינט בלויז מיתת אהרן, דאָ דאַרף מען שוין אָנקומען צום הסבר "כסבור שניתנה כו׳".

ה. איז דער ביאור בכל זה:

נאָך די ווערטער "וישמע הכנעני" — סיי אין פ׳ חקת סיי אין אונזער סדרה — דערציילט אונז דער פסוק אַז ער, דער "כנעני", האָט זיך געפונען אין "נגב". ס׳איז אָבער דאָ אין דעם אַ חילוק צווישן די צוויי פסוקים: אין פ׳ חקת שטייט "הכנעני מלך ערד יושב הנגב" — איז "יושב הנגב" אַ תואר מיט וועלכן ער באַצייכנט דעם "כנעני מלך ערד"; אָבער אין אונזער פסוק ווערט געזאָגט "הכנעני מלך ערד, והוא יושב בנגב": זיין תואר איז "כנעני מלך ערד", און "והוא יושב בנגב" איז אַ סיפור וואָס דערציילט וואו ער האָט זיך געפונען דעמאָלט[18] "בבא בני ישראל"[19].

פון דעם שינוי בלשון הפסוק איז מוכח, אַז אינעם סיפור "וישמע ה־

---

16) ובפרט שבמס׳ ר״ה שם [שרש״י עצמו מציינו בפ׳ חקת כא, א] איתא גם "וכסבור שניתנה רשות להלחם בישראל" בנוגע ל"וישמע הכנעני" דפ׳ חקת, כדמוכח* ממה שמסיים שם "והיינו דכתיב (חקת כ, כט) ויראו כל העדה כי גוע אהרן".

17) ואפילו אם נאמר, שכוונת רש״י (חקת שם) במ״ש "כו׳" הוא ל"וכסבור ניתנה כו׳" (ודלא כבשוה״ג בהערה שלפנ״ז), עדיין קשה: מדוע ב"וישמע הכנעני" שנאמר בפעם הראשונה מספיק רק לרמז הענין ד"וכסבור כו׳" ב"כו׳", ובפעם השני׳ צריך לכותבו בפירוש?

---

*) ויש לומר, שכוונת רש״י (חקת שם) במה שמוסיף "כו׳" — הוא ל"והיינו דכתיב כו׳" שמזה מוכח ש"וישמע הכנעני" (המובא לפני זה) הוא הפסוק דפ׳ חקת. (אבל אין לומר שכוונתו ב"כו׳" הוא ל"וכסבור ניתנה רשות כו׳" — כי זה סותר ל"עמלק רצועה מרדות כו׳", ראה לקמן סעיף ו׳).

18) כי באם הי׳ במקום רחוק, לא היתה מגעת אליו השמועה — ובדוגמת מ״ש (חקת שם) "כי בא ישראל דרך האתרים (שלפי פירוש הראשון דרש״י שם, הוא) דרך הנגב".

19) ע״פ מ״ש בפנים יובן מה שבתיב״ע כאן מתרגם "ושמע עמלק חייבא ואתחבר בכנענאי" ומשנה מתרגומו בפ׳ חקת שם "ושמע עמלק . . ואתא ואשתני": כי בפ׳ חקת שנאמר "הכנעני . . יושב הנגב" מורכח שכוונת הכתוב ב"הכנעני" היא לעמלק אלא ש"אשתני" בכנעני; משא״כ בפרשתנו שנאמר "והוא יושב בנגב", הכוונה ב"הכנעני" היא (גם) לכנעני כפשוטו, ו"והוא יושב בנגב" — עמלק — אתחבר בכנענאי.

אלא שלפי התיב״ע — שכולל גם דרך ה"דרוש" — מוסיף הכתוב בפרשתנו מאורע חדש, שגם הכנעני נלחם, משא״כ לפי פרש״י — פשט, הרי (א) מכיון שבב׳ הפרשיות נאמר "מלך ערד" מוכח ש"הכנעני" דפרשתנו הוא הוא "הכנעני" דפ׳ חקת. (ב) "והוא (יושב בנגב)" קאי א"הכנעני" שלפנ״ז, וא״כ מוכח ש"הכנעני" הוא עמלק. (ומה שנאמר "והוא יושב בנגב" ולא "יושב הנגב" הוא רק להשמיענו, שגם באם הי׳ כנעני ממש, הי׳ נלחם, כדלקמן סעיף ז׳).

כנעני" פון אונזער סדרה דערציילט דער פסוק אַ נייעם ענין אין זיין שמועה (וואָס דאָס האָט אים באַווירקט צו מלחמה האָבן מיט אידן):

אין פ' חקת, וואו דער פסוק איז אים מתאר אַלס "יושב הנגב — זה עמלק (שנא' [20] עמלק יושב בארץ הנגב)", רעדט זיך וועגן אַזאַ שמועה וואָס באַווירקט בלויז עמלק'ן מלחמה צו האָבן מיט אידן. ווייל, ווי רש"י איז דאָרט מבאר: "עמלק מעולם רצוה מרדות לישראל, מזומן בכל עת לפורענות".

אין אונזער פסוק אָבער, ווערט דערציילט וועגן אַזאַ שמועה וואָס באַווירקט אויך סתם אַ "כנעני" (וואָס איז ניט קיין "רצועה מרדות לישראל") צו מלחמה האָבן מיט אידן.

ו. עפ"ז וועט ווערן פאַרשטאַנדיק וואָס אין זיין פירוש אין אונזער פסוק איז דער לשון פון רש"י אַנדערש ווי אין זיין פירוש אין פ' חקת:

עמלק, זייענדיק פון שטענדיק אַן אַ "רצועה מרדות לישראל", איז תמיד גרייט צו מלחמה האָבן מיט אידן — ניט טראַכטנדיק צי "ניתנה רשות להלחם בישראל", אָדער ניט. און ווי מען זעט עס קלאָר, אַז אויך בחיי אהרן האָט ער זיך ניט אָפּגעהאַלטן דערפון און "ויבא עמלק וילחם עם ישראל" [21], הגם אַז דעמאָלט (וועו די ענני כבוד [22] זיינען נאָך ניט נסתלק געווארן) איז נאָך ניט געווען שייך צו מיינען אַז ס'איז געגעבן געווארן רשות צו מלחמה האָבן מיט אידן.

דעריבער לערנט רש"י אַז דער "וישמע הכנעני" (— "זה עמלק") וואָס אין פ' חקת, מיינט ניט די שמועה פון מיתת אהרן גופא, נאָר די תוצאה דערפון — דער סילוק ענני כבוד: כל זמן עס זיינען געווען די ענני הכבוד, האָט ער פשוט ניט געהאָט קיין מעגלעכקייט צו צוקומען צו די אידן, ווייל זיי זיינען געווען אַרומגערינגלט און באַשיצט דורך די ענגים [23]. אָבער ווי נאָר "שמע ש(מת אהרן" און אַז דורך דעם "ו)נסתלקו ענני כבוד" — איז באַלד "וילחם בישראל".

משא"כ אין אונזער פסוק, וואו דער "וישמע הכנעני" מיינט, אַז ער איז באַווירקט געווארן צו דער מלחמה אַלס כנעני (ווי ער האָט מיט זיך פאָרגעשטעלט לויט זיין לשון [24]), באַוואָרנט רש"י און איז מדגיש "שמיתת אהרן היא השמועה": מצד אָט־דער מעגלעכקייט וואָס האָט זיך געשאַפן דורך סילוק ענני הכבוד, וואָלט ער (אַלס "כנעני") ניט געקומען מלחמה האַלטן מיט זיי; ער האָט דאָס געטאָן נאָר דערפאַר וואָס ער האָט געהערט שמת אהרן און דעריבער "כסבור שניתנה רשות להלחם בישראל" [25].

ועפ"ז וועט מען אויך פאַרשטיין פאַרוואָס רש"י איז מעתיק די ווערטער "וישמע הכנעני" — הגם אַז

---

20) שלח יג, כט.

21) בשלח יז, ח.

22) כי ענני הכבוד התחילו תיכף "בהוציאי אותם מארמ"צ" (פרש"י אמור כג, מג).

23) ואפשריות מלחמתו ברפידים היא ע"י "שהי' הענן פולטן" (רש"י תצא כה, יח. ואף שהתלמיד לא למד עדיין פ' תצא — יודע זה מפרש"י (בשלח יז, ט) "צא מן הענן והלחם בו", דאם בכדי שיוכלו ישראל להלחם בעמלק הוצרכו לצאת מן הענן, עאכו"כ דמלחמת עמלק בישראל היתה אפשרית רק מחוץ לענן).

24) רש"י חקת שם.

25) ומה שרש"י מוסיף "שנסתלקו ענני הכבוד" — כי זוהי הוכחה מוחלטת, שתומ"י נסתלקה שייכות אהרן לישראל, ובפרט בעניני הגנה — וראה לקו"ש חי"ח ע' 9-258 (באו"א

מיט זיין פירוש „שמיתת אהרן היא השמועה" וועט אפגעטייטשט בלויז דער וואָרט „וישמע" — ווייל דערמיט מיינט ער צו אונטערשטרייכן, אַז אונזער זער פסוק רעדט וועגן אַזאַ שמועה וואָס האָט אים אַלס כנעני באַווירקט צו דער מלחמה מיט אידן[26].

ז. מען דאַרף אָבער פאַרשטיין:

ס'איז מובן בפשטות[27], אַז אינעם „וישמע הכנעני" אין אונזער פסוק, וועט דערציילט דער זעלבער מאורע ווי דער וואָס וועט דערציילט אין פרשת חקת — ד.ה. אַז בפועל איז עס געווען עמלק, איז במילא מובן אַז זיין „וילחם בישראל" איז געקומען דערפאַר וואָס ער איז „רצועה מרדות כו'" און ער איז גרייט צו לוחם זיין מיט אידן ניט טראַכטנדיק וועגן נית־נה רשות; און דאָס וואָס אונזער פסוק איז משנה בלשונו, זאָגנדיק „וישמע הכנעני גו' והוא יושב בנגב" (און מיט די דיוקים הנ"ל אין דעם), וועט דערמיט בלויז געמיינט, אַז אפילו אויב ער וואָלט ניט געהאַט אין זיך די תכונות פון „עמלק" און ער וואָלט געווען אַ „כנעני", וואָלט ער סיי ווי מלחמה געהאַלטן מיט אידן צוליב דעם וואָס „סבור שניתנה רשות להלחם בישראל".

לפ"ז וועט דאָך לגמרי שווער צו באַגעמען: צוליב וואָס דערציילט דער פסוק אַן ענין וואָס האָט אין פועל ממש ניט פאַסירט און איז אינגאַנצן אַן ענין פון „אילו יצוייר"?

און דאָס באַוואָרנט רש"י דערמיט וואָס ער זאָגט „כאן לימדך שמיתת אהרן היא השמועה" —

אינעם סיפור פון מיתת אהרן בפר־שתנו, וועלכע זיינען ניט פאַראַן אין פרשת חקת: דער אופן פון זיין הסתלקות „על פי ה'" — שמת בנשיקה"[28]; דער זמן ההסתלקות — „בשנת הארבעים גו' בחדש החמישי באחד לחדש"[29]; און ווי אַלט ער איז דאַן געווען — „ואהרן בן שלש ועשרים ומאת שנה במותו"[30].

איז וויבאַלד אַז אין אונזער פרשה וועלן דערציילט כמה פרטים עיקריים אין שייכות מיט מיתת אהרן (וואָס וועלן ניט דערציילט אין פרשת חקת), דערפאַר איז „כאן לימדך ש־מיתת אהרן היא השמועה" — אין דער פרשה (וואו ער איז אויסן צו

---

26) לכאורה אפשר להקשות: מכיון ש־הוכחת רש"י לפרש „שמיתת אהרן היא השמועה" היא מפ"ש „והוא יושב בנגב" (דלא כבפ' חקת), למה אינו מעתיק גם תיבות אלו ואינו מרמזם אפילו ב„וגו'"? אבל — אינו:

א) ההוכחה מהכתוב שמדבר כאן ב„כנ־עני" היא [לא מפ"ש „והוא יושב בנגב" כ"א] ממה שלא נאמר „יושב הנגב", שהרי אדרבה: באם הי' נאמר רק „הכנעני מלך ערד" ולא הי' נזכר כלל שישב בנגב הי' פשוט עוד יותר שמדבר בכנעני ולא בעמלק, ולכן אין מקום להעתיקם.

ב) מכיון ש„והוא יושב בנגב" מורה שבפועל הי' זה עמלק (שהרי הכנעני לא ישב בנגב), ורק שהשמועה שפעלה עליו הוא לא מצד תכונותיו של עמלק, הרי אדרבה: דוקא ע"י שמעתיק „(וישמע) ה־כנעני" ומשמיט „והוא יושב בנגב", מדגיש ש„וישמע" הוא מצד ענין הכנעני שבו.

27) כפרש"י „חזר וכתבה". וראה לעיל הערה 19 שאין כן דעת התיב"ע.

ואולי יש לומר שמ"ש רש"י „לפיכך חזר וכתבה" — אף שגם לולי פירושו „כאן למדך כו'" לא קשה מה ש„חזר וכתבה" (כנ"ל הערה 13) — הוא [לא רק מצד זה שע"י פירושו „כאן למדך כו'" יומתק יותר מה שחזר וכתבה (כנ"ל סעיף א), אלא] גם לשלול הפי' דתיב"ע.

28) לג, לח. ופרש"י שם.
29) לג, לח.
30) שם, לט.

דערציילן כו״כ פרטים אין מיתת אהרן) לערנט ער אונז נאָך אַ פרט אין דעם ענין און אַ פרט וואָס באַווייזט אַף דעם גודל חשיבות מיתת אהרן: מיתת אהרן מצד עצמה, איז געווען דאָס וואָס האָט גע׳פועל׳ט אויפן „כנע־ני״ צו לוחם זיין מיט אידן (און ניט מחמת דער תוצאה פון מיתת אהרן — סילוק ענני כבוד, וואָס קען באַ־ווירקן בלויז עמלק׳ן) — ווייל דורך מיתת אהרן איז ער „סבור שניתנה רשות להלחם בישראל״.

ועפ״ז איז פאַרשטאַנדיק אויך דער שינוי הלשון וואָס איז דאָ אין אונזער פסוק לגבי דעם פסוק אין פ׳ חקת: דאָרט ווערט דערציילט „וישמע הכנעני גו׳״ ווי אַ סיפור פאַר זיך אַליין, און וויבאַלד אַז בפועל איז עס געווען עמלק (ס׳איז נאָר וואָס „שינה את לשונו לדבר בלשון כנען״), דעריבער זאָגט דער פסוק „יושב הנגב״; אָבער אין אונזער פסוק ווערט דער סיפור „וישמע הכנעני״ דערציילט אין צו־זאַמענהאַנג מיט מיתת אהרן, אַלס אַ טייל פון דעם, בכדי אַרויסצוברענ־גען דאָס וואָס אידן האָבן פאַרלאָרן און געליטן דורך זיין פטירה — דערפאַר שטייט דאָ דער לשון „וישמע הכנעני גו׳ והוא יושב בנגב״, ווייל דורך דעם סגנון ווערט אַרויסגע־בראַכט דער גאָר גרויסער שאָדן וואָס מיתת אהרן האָם גורם געווען — אפילו ניט קיין עמלק איז געווען גרייט צו אָנפאַלן אויף אידן.

און דערפאַר זאָגט רש״י „כאן לימ־דך שמיתת אהרן היא השמועה״ און ניט „שהשמועה היא מיתת אהרן״ — ווייל דער מכוון פון „לימדך״ אין אונזער פסוק איז (ניט דער ענין פון „וישמע הכנעני״, נאָר) „מיתת אהרן״ (וואָס ווייזט אויף גדלותו).

ח. לאחרי כל הנ״ל פאָדערט זיך נאָך אַלץ ביאור: פאַרוואָס ווערן דער־ציילט כמה ענינים עיקריים אין מיתת אהרן דווקא ווען דער סיפור ווערט דערציילט צום צווייטן מאָל, און ניט אין פ׳ חקת — וואו דער סיפור שטייט צום ערשטן מאָל?

אין דרך הפשט איז עס טאַקע ניט אַזוי קשה — ווייל מען געפינט עד״ז אין נאָך ערטער — אָבער פונדעסט־וועגן גאָר גלאַט איז עס ניט ובפרט אַז דאָ רעדט זיך גאָר וועגן מסעות בנ״י, משא״כ בפ׳ חוקת.

און דאָס איז איינער פון די ענינים פון „יינה של תורה״ וואָס איז דאָ אין דעם פירוש רש״י:

דער זמן פון פרשת מסעי איז אַלע־מאָל בסמיכות צו ר״ח מנ״א[31]. און וויבאַלד אַז בכל שנה ושנה איז חוזר וניעור אין דעם זמן דאָס וואָס איז געשען בפעם הראשונה[32], דערפאַר[33] האָט תורה אַריינגעשטעלט דעם זמן פון מיתת אהרן (— „בחדש החמישי (מנ״א) באחד לחדש״), ווי אויך נאָך ענינים עיקריים פון מיתת אהרן — אין פרשת מסעי[34].

---

31) בר״ח עצמו; למחרתו; או בשבת מברכים (שנוסף על מה שמיני׳ מתברכין כל ששת הימים שלאחריו) בו „מברכים״ במיוחד את ראש החודש.

32) נסמן בלקו״ש ח״ז ע׳ 44 הערה 35.

33) ראה עד״ז אוה״ת ר״פ נצבים: ולכן הסדרה נכתבה בענין שתהי׳ נקראת לפני ר״ה. וראה גם של״ה חלק תושב״כ ר״פ וישב.

34) ויש להוסיף דמיתת צדיקים ה״ז מסעם ועלייתם ושל רועה ישראל, דאהרן

און דערפון קען מען אויך אַרויס־נעמען אַ הוראה בנוגע צו די שמירת השיעורים פון לימוד חומש מיט פֵּירוש רש"י (און אַזוי אויך די שיעורים פון תהלים און תניא[35] — זעלבסטפֿאַר־שטענדלעך, נוסף צו די שיעורים ה־קבועים וואָס יעדערער האָט) — אַז מען דאַרף עס לערנען דבר יום ביומו, און ניט אָפּלייגן פון איין טאָג אויפן צווייטן — ווייל דער שיעור פון יעדער טאָג איז שייך צו דעם טאָג.

און דורך די שמירת התקנות פון רבי'ן דעם נשיא און הליכה באור־חותיו בכלל, וועט מען גיין ממסע למסע, ביז מען וועט צוקומען צו ירדן ירחו וואָס איז מרמז און באַ־וויזט אויף משיח'ן „דמורח ודאין"[36], וואָס דאָן וועלן „הימים האלו (דבין המצרים) יהפכו לששון ולשמחה", בקרוב ממש.

(משיחת ש"פ מסעי תשכ"ז)

ה"ה אחד משלשת הרועים (תענית ט, סע"א) דבתר רישא גופא אויל (ערובין מח, א. וראה גם סוטה מה, ב) — ה"ז מסע כל בנ"י.

35) ששייכים להימים בהם אומרים ולומדים אותם. לדוגמא בתהלים: ביום ד' סיון — יום הסתלקות דוד המלך* — „הודיעני ה' קצי גו'" (לט, ה. וראה שבת ל, סע"א). בתניא: ב(שושן) פורים — ש־שייך במיוחד לענין הצדקה (ראה רמב"ם הל' מגילה פ"ב, הל' טו־יז. ו„כל מי ש־פושט ידו ליטול כו'" (שו"ע או"ח סו"ס תרצ"ד) ועוד), לומדים ספל"ד המדבר בזה; ביום שני דחגה"ש (ששייך במיוחד להבעש"ט — ראה לקו"ש ח"ד ע' 1027 ואילך) — השיעור ד„ופירש הבעש"ט" בתחילת שער היוה"א. ועוד.

*) אליבא דבבלי (שבת ל, סע"א) דמת בשבת (ראה תוד"ה אף חגיגה יז, א. סה"ד ב"א תתקכד. ואכ"מ). — וראה לעיל ע' 21־22 ובהערות שם.

36) סנה' צג, ב. לקו"ת פרשתנו פט, ב. צ, ד.